הקודח כל שהוא חייב בשלמא לרב מיחזי כמאן דחר חורתא לבניינא אלא לשמואל לאו גמר מלאכה הוא הכא במאי עסקינן דבזעיה ברמצא דפרזלא ושבקיה בגוויה דהיינו גמר מלאכה: [א] זה הכלל: זה הכלל לאתויי מאי לאתויי [ב] דחק קפיזא בקבא: רשב"ג אומר [ג] המכה בקורנס על הסדן כו': מאי קעביד רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו מפני שמאמן את ידו קשו בה בני רחבה אלא מעתה חזא אומנתא בשבתא וגמר הכי נמי דמיחייב אלא אביי ורבא דאמרי תרוייהו שכן מרדדי טסי משכן עושין כן תניא נמי הכי [ד] רשב"ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב שכן מרדדי טסי משכן עושין כן: **מתני'** [ה] החורש כל שהוא המנכש והמקרסם והמזרד כל שהוא חייב [ו] המלקט עצים אם לתקן כל שהן אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה המלקט עשבים אם לתקן כל שהוא אם לבהמה כמלא פי הגדי: **גמ'** למאי חזי [ז] לביזרא דקרא דכוותה גבי משכן שכן ראוי לקלח אחד של סמנין: המנכש והמקרסם והמזרד: ת"ר [ח] התולש עולשין והמזרד זרדים אם לאכילה כגרוגרת אם לבהמה כמלא פי הגדי אם להיסק כדי לבשל ביצה קלה אם לייפות את הקרקע כל שהן אטו כולהו לא ליפות את הקרקע נינהו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו באגם שנו אביי אמר אפילו תימא בשדה דלאו אגם וכגון דלא קמיכוין והא [ט] אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות לא צריכא דקעביד בארעא דחבריה: **מתני'** [י] הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין [כ] משם אחד בין משתי שמות בין משתי (א) סמניות בכל לשון חייב אמר רבי יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משום [ל] רושם שכך כותבין על קרשי המשכן לידע איזו בן זוגו א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן מדניאל גד מגדיאל: **גמ'** בשלמא אימין ליחייב משום דדרך כתיבה בכך אלא אשמאל אמאי הא אין דרך כתיבה בכך א"ר ירמיה באטר יד שנו ותהוי שמאל דידיה כימין דכ"ע ואשמאל ליחייב אימין לא ליחייב אלא אמר אביי בשולט בשתי ידיו רב יעקב בריה דבת יעקב אמר הא מני ר' יוסי היא דאמר לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם והא מדסיפא ר' יוסי היא רישא לאו ר' יוסי כולה רבי יוסי היא: א"ר יהודה מצינו: אלא ר' יהודה שתי אותיות והן שני שמות הוא דמחייב שתי אותיות והן שם אחד לא מחייב והתניא ועשה אחת יכול עד שיכתוב כל השם ועד שיארוג כל הבגד ועד שיעשה כל הנפה ת"ל מאחת אי מאחת יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת ולא ארג אלא חוט אחד ולא עשה אלא בית אחד בנפה ת"ל

הקודח. וכל הקודח ע"מ למלאות הוא לתקוע בו יתד ושלא למלאות קרי נוקב: **בשלמא לרב.** דאמר נקב הוי בנין הא' נמי בנין הוה כל שהוא ואע"פ שימלאנו הרי הועיל לבנין שקודח החור: **חר חורתא.** קודח חור: **אלא לשמואל.** דאמר נוקב לאו בונה הוא בשלמא נקב דלול איכא למימר מכה בפטיש אבל זה שעומד לסתום לאו גמר מלאכה הוא: **דבזעיה ברמצא דפרזלא.** במסמר ארוך של ברזל: **ושבקיה בגוויה.** לתלות בה: **דחק קפיזא בקבא.** בגולם גדול הראוי לחוק בו קב חקק שלש לוגין ואע"פ שעתיד להוסיף יש שמקיימין כן: **מאמן ידיו.** מרגילם ומכוונם להכאה הראויה למלאכה מכה גדולה או מכה קטנה: **מרדדי טסי משכן.** לציפוי קרשים: **עושין כן.** מכין ג' על הטס ואחת על הסדן להחליק הקורנס שלא יבקע הטס שהוא דק ובעלי מטבע במקומנו ראיתי עושין כן: **מתני' מקרסם.** קוצץ ענפים יבשים מן אילן לתקנו: **מזרד.** זרדין לאין חדשים של שנה זו ופעמים שהן מרובין ומכחישים האילן ומתיישבין וקוללין אותם ממנו: **אם לתקן.** את האילן או את הקרקע וקלטו מן המחובר: **ביצה קלה.** כגרוגרת מבילת תרנגולת שקלה היא לבשל מכל הבילים: **גמ' לביזרא דקרא.** לזרוע בתוכה נימא של דלעת. ואע"ג דשנינו (לעיל דף ל:) לענין הוצאת זרע דלועין שנים שאין אדם טורח בנימא אחת ה"מ הוצאה דכי מפיק תרתי מפיק בי הדדי שאינו זורע אחת לבדה אבל לענין חרישה כל גומא וגומא באפי נפשה עביד לה: **עולשין.** עשב שקורין קרישפ"ל: **זרדין.** מין קנים הם ובעודן רכים זורדין אותם למאכל אדם נתקשו מעט ראויין למאכל בהמה יבשו עומדין להסקה: **אטו כולהו לא ליפות את הקרקע נינהו.** הרי הקרקע מתייפה מאליו: **באגם.** שאין צריך ליפות: **בארעא דחבריה.** לא איכפת ליה ליפות: **מתני' בין משם אחד.** שתיהן אלפין: **משתי שמות.** אלף בית: **משתי סמניות.** אחת בדיו ואחת בסיקרא: **בכל לשון.** של כל כתבים וגופן של כל אומה ואומה: **משום רושם.** סימן שהיו עושים בקרשי המשכן מפני שמפרקין אותו ולכשיקימוהו לא יחלפו סדר הקרשים ואתא ר' יוסי למימר דאפי' לא כתב אלא רשם שני רשימות בעלמא לסימן חייב: **מצינו שם קטן כו'.** הא אתא לאשמועינן רבי יהודה דאע"ג שלא נגמר מלאכתו שנתכוין לכתוב תיבה גדולה וכתב מקצת והויא תיבה המתקיימת במקום אחר חייב: **גמ' הא מני רבי יוסי היא.** דלא בעי כתיבה אלא רושם מיהא הוא: **והן שני שמות.** כגון הנך דנקט במתני' שאינן שוות: **הא ב' אותיות והן שם אחד.** כגון שש משמעון או את מתתיה או אח מאחיה לא מיחייב מדלא נקט רבי יהודה חד מהנך: **ואחת.** כולה משמע: **כל השם.** התיבה קרוי שם: **בית אחד בנפה.** לאחר שהסמיך גרדיס של שתי עושה כאריגת ערב גגל אחד מלמטה ואחד ממעלה והן קרוין בתים והם עוגבין את השתי [illegible] ועומד האריג ובית אחד אין מתקיים. ומשום דלאו חוטין נינהו קרי להו בית כמו בתי נירין שאין לה כתי נירין אחרים:

בשלמא לרב מיחזי כמאן דחר חורתא לבניינא. אע"ג דלא דמי לעושה נקב בלול של תרנגולין דהתם עשוי להכניס ולהוציא מ"מ מטעם בנין כל דהו מיחייב כמו מעייל שופתא בקופינא דמרא ומסתמא אלא לשמואל דמשום בנין כל דהו לא מיחייב אמאי מייב הא אין כאן גמר מלאכה: **אם** לבהמה כמלא פי הגדי ואם להיסק. פירוש שאינם ראויין לאכילה דאי לאו הכי מיחייב אשיעורא זוטא כדאמר לעיל (דף עו.) המוציא תבן כמלא פי פרה לגמל חייב: **באגם** שנו. ומתני' דלא שייך לאוקמי באגם אומר ר"ת דאיירי באילן יבש שאינו מתקן כלום: **לא** צריכא דעביד בארעא דחבריה. פי' בערוך (ערך סנר) דנפסיק רישיה דלא ניחא ליה כגון דקעביד בארעא דחבריה וכגון באחר שאינו אוהבו והקוצץ בהרת בשעת מילה שאין לו הנאה מותר לכתחילה ואפילו איסור דרבנן ליכא והתיר ר' חנית שפקקוהו בפשתן להסיר הפקק ולמשוך ממנו יין בשבת אע"פ שא"א שלא יסחוט כשמסיר הפקק והוי פסיק רישיה כיון דאינו נהנה בסחיטה זאת שהיין נופל לארץ מותר ואינו נראה דהא מפיס מורסא להוציא ממנו ליחה היה אסור אי לאו משום צערא דגופא אע"פ שאינו נהנה כלל בבנין הפתח ואינו מתכוין כלל לבנין הפתח אלא לנקיבה בעלמא וכן הביא רשב"א ממחט של יד ליטול בה את הקוץ דמוקי לה בהנחנקין (סנהדרין דף פד:) כר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה ומשום צערא שרי ואע"פ שאינו נהנה בחבורה היה אסור אי לאו משום צערא דגופא והא דקאמר לא צריכא דעביד בארעא דחבריה היינו דלא מיחייב חטאת אבל איסורא איכא והא דקאמר בשילהי כל התדיר (זבחים דף צא:) המתנדב יין מזלפו על גבי האישים ופריך והא קא מכבה ומוקי לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר [א] מיירי דלא הוי פסיק רישיה שמזלפו בטיפות דקות א"נ על גבי האיברים אפשר שלא יכבה האש ונפרק לולב הגזול (סוכה דף לג:) גבי אין ממעטין בי"ט משום ר"א כר"ש אמרו ממעטין ופריך והא קא מתקן מנא ומשני כגון שליקטן לאכילה והכא דבר שאין מתכוין מותר ופריך והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות ומשני לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי משמע כפי' הערוך דכשאינו נהנה מותר אע"ג דהוי פסיק רישיה וליכא למימר כיון דאית ליה הושענא יתירתא אינו מתקן כלום דא"כ מאי קאמר התם דקבר דבר שאינו מתכוין מותר מיהו י"ל דאותו תיקון מועט כמו מיעוט ענבים דלא אסיר אלא מדרבנן לא גזרו חכמים כשאינו נהנה: **בארעא** דחבריה. פי' דהויא מלאכה שא"צ לגופה:

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

ז א ב מיי' פ"י מהל' שבת הלכה טו ופכ"ג הלכה א סמג לאוין סה:
ח ג מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה ח:
ט ד ה מיי' שם הלכה ה:
י ו מיי' פ"א מהל' שבת הלכה ט סמג לאוין סה:
יא ז מיי' שם הלכה י:
יב ח שם הלכה ח:
יג ט י כ שם הלכה יד:
יד ל מיי' פי"א מהל' שבת הלכה יד:

לעזי רש"י

קרישפ"ל [קרישפיל"א]. עולש.

מוסף רש"י

דחק קפיזא בקבא. כלי שבדעתו לחוק עד שיחזיק קבא, חקק בו ג' לוגין (חולין כה.). מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. כלומר אחתוך ראש בהמה זו בשבת ואיני רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר שלא תמות כמתכוין הכיא ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, ואע"ג דאיכא למיחש דילמא עביד חריץ, כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ, כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מיחייב, אבל היכי דודאי עביד מודה (סוכה לג.). בריה דבת יעקב. אביו לא היה הגון לפיכך לא הזכירו (ערכין ה.).

רבינו חננאל (המשך)

פי' גדי. ולהיסק כדי לבשל ביצה קלה. אטו בהני לאו מייפה בקרקע הוא למה ליה שיעורא. ומשני רבה ורב יוסף באגם. שאין הקרקע מתייפה בליקוט עצים ולא בניכוש, לפיכך צריכי שיעור לאיחוביה. אביי אמר היכא צריך שיעור בשדה דלא קא מיכוין ליפותה, ואע"ג דהיא מתייפה אינו חייב אלא בשיעור דקא מיכוין ליה אם לבהמה אם להיסק. ואקשינן עליה איני והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, כלומר אפילו ר' שמעון דסבר דבר שאין מתכוין מותר, כי האי גונא דודאי לא איפשר לתלוש מן הקרקע אלא שהקרקע מתייפה מתלישתו ורצונו בכך מחייב. ומשני בתולש מן הקרקע שאינו שלו. שאין רצונו ליפוי הקרקע כלל. לפיכך אינו חייב אלא במחשבתו שמתכוון לה. הכותב ב' אותות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משני שמות בכל לשון חייב. ואקשינן עלה הכותב בשמאלו חייב והא אין דרך כתיבה בכך. ואוקמה ר' ירמיה באיטר שהוא דרכו ליכתוב [בשמאלו] שנמצא שמאלו במקום ימין. ואקשינן תוב אי הכי אימינו לא ליחייב דהא כל איטר שמאלו במקום ימינו, ונמצא הימין של איטר כי הוא שמאלו ואין דרך כתיבה בכך, ונדחה זה. ואוקמה אביי בשולט בב' ידיו דתרווייהו מיומנות הן, שנמצא כותב בשתיהן ודרך כתיבה בשתיהן. אבל מי שאינו שולט אלא בידו אחת, לא מיחייב משום כותב בשבת אלא אם כותב בידו המיומנת, אבל אם כתב בידו אחרת לא מיחייב שאין דרך כתיבה בכך. לפיכך איטר שאינו שולט אלא בשמאלו, שמאל דידיה כימין דעלמא היא ואם כתב בימינו אין דרך כתיבה בכך [illegible]

מסורת הש"ס

א) חולין כה. ע"ש, [illegible]

תורה אור השלם

1 דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות יי' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: ויקרא ד ב

הגהות הב"ח

(א) במשנה משתי סממניות כצ"ל:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בארעא דחבריה לא איכפת ליה. ע"ל דף קי ע"ב רש"י ד"ה טפי וכתוס' שם ועי"ק:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ל"צ כו' מיירי דלא הוי פ"ר כו'. נ"ב וכ"כ רש"י שם ע"ש:

רבינו חננאל

ומותבינן לשמואל מהא דתניא הקודח כל שהו חייב, בשלמא לרב דאמר משום בונה הוא דחייב הקודח, דמחזי כמי שעושה חור בכותל כדי לבנות שם בניין ותולדת בניין הוא. אלא לשמואל דמחייב הנוקב משום מכה בפטיש שהוא גמר מלאכה, מאי [גמר] מלאכה איכא בקודח, והלא הנוקב צריך לקבוע באותו [הנקב] מסמר, נמצאת קביעת המסמר הוא הגמר מלאכה. ומשני כגון שקדח ברימצא, פירוש במקדחת והניח המקדח במקום שקדח כמסמר קבוע באותו העץ שקדח כדי לחזקו שזהו גמר מלאכתו. ואשכחן סוגיא דשמעתא בענין המחזיר מיטה של טרסיים בשבת [ונראין] כרב דסבר עיולי שופתא בקופינא [illegible]

[illegible]